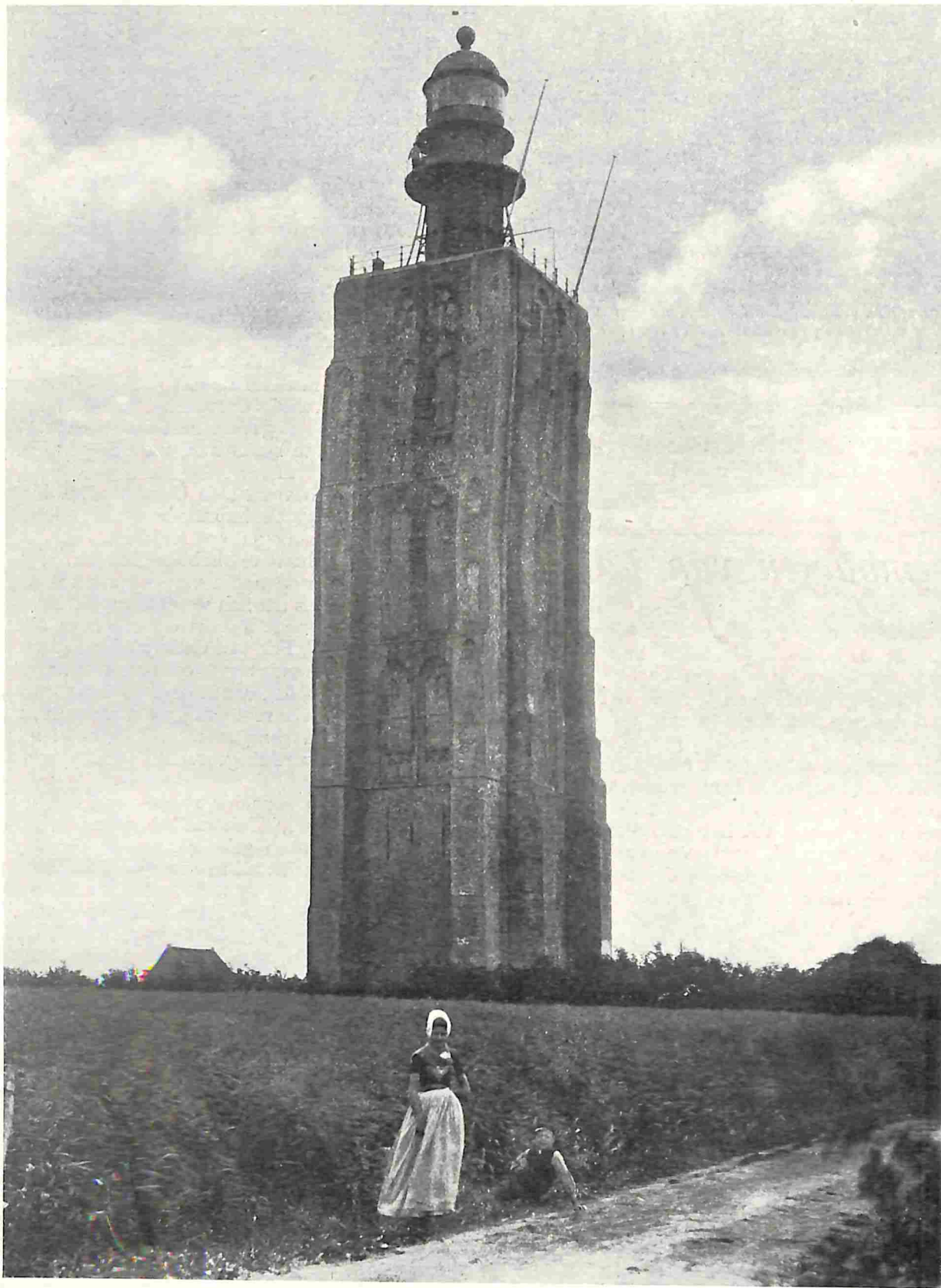

BUITEN

14^E JAARGANG N^O. 51.

ZATERDAG 18 DECEMBER 1920.

DE TOREN VAN WESTKAPELLE.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE BLOEMBLADEN VAN LAO-TZE (12), DOOR J. ALLAN DUNN	BLZ. 602
DE BORG MENKEMA BIJ UITHUIZEN	603
WALCHEREN (VERVOLG), DOOR MR. A. LOOSJES, GEÏLL.	BLZ. 601, 604—609
NACHTWAAK, DOOR MARIE VAN KAMPEN	BLZ. 607
HET VROUWTJE IN DE MAAN, DOOK DE R.	609
CALLANTSOOG, DOOR MR. A. LOOSJES, GEÏLL.	BLZ. 610—611
HOE DE DIEREN SPREKEN (4), DOOR WILLIAM J. LONG,	
VERTAALD DOOR S. CILIA STOFFEL	BLZ. 611
DE ROTS BAYARD BIJ ANSEREMME, GEÏLLUSTREERD	612

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men geheve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

De Bloembladen van Lao-Tze.

12) DOOR J. ALLAN DUNN.

KEELER had bemerkt, dat Redding, als eerst aangekomene, de onderste ligplaats in hun kajuit voor zich had uitgekozen. Zijn eigen bagage was op het bovenste bed geplaatst, en toen Keeler binnentrad, was Redding bezig zijn schamele pluige uit den eenigen koffer dien hij bezat, op te bergen. Hij gevoelde zich onwel, zooals hij Keeler vertelde, en ging wat rusten.

Keeler zag aan eenige bepaalde kenteekenen van het gelaat en de starende oogen, dat diens begin van zeeziekte slechts tot voorwendsel had gediend tot het gebruiken van narcotische middelen. Opium, of, wat waarschijnlijker was, morphine, het nieuwerwetsche Chineesche middel, dat de plaats had ingenomen van het papaver-extract, nu dit laatste verboden was op bevel van de Chineesche Regeering.

„Ik zie je later wel, Redding,” zeide hij op luchtigen toon. Hij liet het meisje voorgaan door de deur en volgde haar.

Redding keek hen beiden na, en een wreede glimlach speelde om zijn mond, waardoor zijn kleurlooze, met goud gevulde tanden, zichtbaar werden.

„Wat is uw onaangename kennis?” vroeg het meisje.

„Juist zooals hij zich voordoet,” antwoordde Keeler. „Het is een miserabel individu en ik heb het ongeluk dezelfde kajuit met hem te moeten deelen.”

„Kunt u hierin geen verandering brengen?”

„Misschien wel; men kan echter in dit seizoen zijn medepassagiers niet uitkiezen.”

„Zijn oogen lijken op die van een wezel,” sprak het meisje met een huivering. „Er moest toch heusch een „Society-Censor” zijn, die de passagiers keurt.”

Aan de tafel groette hen de kapitein en daagde Keeler uit tot het betalen van de hem opgelegde boete, omdat hij het schip had laten stoppen. Keeler lachte en vroeg om de wijnkaart.

In de blikken echter, die hem over de glazen met het vonkelend vocht dat hij had besteld, werden toegeworpen, las Keeler dat zijn komst hem een soort van vermaardheid had bezorgd, welke nu niet bepaald onaangenaam was, maar welke aanleiding zou kunnen geven tot het in elkaar zetten van een verhaal, waarvan de journalisten die de boot opwachttten,

gretig zouden gebruik maken bij hun aankomst te San Francisco.

Hij liet echter niets van zijn ontstemming blijken, toen hij de groeten beantwoordde der hoofden die zich naar hem toe bogen. San Francisco was nog een heel eind ver. Er lag nog een zeereis van zesduizend mijlen voor hem, zesduizend mijlen in gezelschap van Claire Arden.

De volgende dagen merkte hij weinig van Redding. Hij liet hem 's middags de kajuit over, voor zijn uitspattingen. Als hij zich hier niet ophield, verdeelde Redding zijn tijd tusschen de bar en de rookkamer, waar hij, volgens zeggen, een zeer knappe partij bridge speelde. Keeler bracht zijn tijd aan dek door met Claire Arden. Redding begaf zich gewoonlijk na Keeler ter ruste, en deze stond 's morgens veel vroeger op dan de dokter.

Hij bleef voortdurend op zijn hoede. Hij zag echter niets, dat hem aanleiding gaf tot vrees, behalve het feit, dat er juist niets scheen te zijn om deze te wettigen. Als het wantrouwen dat hij omtrent Redding koesterde, reden van bestaan had, vermoedde hij dat de man, met zijn door het gebruik der narcotische middelen verslapten moed, zijn zenuwgestel langzamerhand opschroefde, tot het bereiken van zijn einddoel — als hij ten minste niet trachtte eenig wantrouwen van den kant van Keeler in slaap te wiegen alvorens te handelen.

Eenige der passagiers bleven in Honolulu en Keeler poogde nu een kajuit voor zich alleen te bespreken, wat de administrateur meende hem te kunnen beloven. Het onafgebroken „op zijn hoede zijn” en zijn weinig slapen begonnen hun invloed te doen gelden. Hij snakte naar een paar nachten van algeheele rust, alvorens in San Francisco aan te komen, want hoewel de toekomst wolkeloos scheen, was hij er nochtans vast van overtuigd, dat het gevaar niet voorbij was. Zoo kwamen zij te Nagasaki en te Yokohama, waar de passagiers een uitstapje aan wal zouden maken.

Onder deze bevond zich Claire Arden. Keeler ging echter niet met haar gezelschap mede, omdat het hem verkieselijker voorkwam een oogje op Redding te houden. De dokter scheen geen lust te hebben het schip te verlaten. De Yokohama-correspondent van een bekend dagblad kwam in een stoombarkas aan, en vroeg naar Keeler.

„Wij vernamen dat u op een zeer bijzondere manier aan boord der „Pride of Cathay” bent gekomen,” zeide hij.

„Er was niets ongewoons aan,” antwoordde Keeler. „Het ongeluk wilde, dat ik de boot bijna miste, maar een mij bekend zeeofficier redde mij uit den brand, met behulp van onzen kranigen gezagvoerder. Mag ik u iets aanbieden?”

De glazen werden gebracht, en de journalist beproefde het nog eens.

„Was er een bepaalde reden voor, dat u den nacht aan boord van de „Oklahoma” doorbracht, mijnheer Keeler? Ik meen te hebben gehoord, dat de consul en een hooggeplaatst Chineesch ambtenaar belangstelling toonden in uw vertrek.”

„Indien er een bijzondere reden voor was,” zeide Keeler op plechtigen toon, „dan begrijpt u wel, dat ik daar niets van mag zeggen. Maar wij zullen maar aannemen, dat het niets buitengewoons was.”

De vertegenwoordiger der Pers duwde zijn tong in een zijner wangen en zette een veelbeteekenend gezicht. Hij gaf Keeler een knipogje dat deze beantwoordde met zijn onschuldigsten blik. Redding was beneden gebleven en geen der andere passagiers boezemde den verzamelaar van nieuwtjes eenig belang in. Hij moest dan ook onverrichterzake naar den wal terugkeeren.

Keeler vond Redding oogenschijnlijk in diepen slaap; Keeler nam een boek, verliet hem en ging onder het dekzeil zitten om op Claire Arden's terugkomst te wachten.

Twee uur later stoomde de boot de Baai van Tokio in, en Keeler rookte gerust toen zij het onstuimige water voorbijvoer en stoom bijzette voor het verdere gedeelte van haar reis

HOOFDSTUK X.

DE HAND IN DEN NACHT.

De avond voordat de „Pride of Cathay” Honolulu zou aandoen, slenterde Keeler naar den boeg om daar te wachten tot Claire Arden zou komen. Zij had hem meer dan een gelevenheid gegeven om in haar gezelschap te verkeeren en hun vriendschap was iets geworden, dat vanzelf sprak.

Hij stak een sigaar op, en keek naar het phosforiseerend licht, dat om den voorstevan der boot opflamde en weer terugstroomde, een helder spoor achterlatend in den zoelen nacht door de golvende beweging onder het schitterend licht der sterren, terwijl zij naar het Paradijs der Stille Zuidzee voeren. Hij had zich voorgenomen zijn gevoelens voor het meisje aan een nauwkeurig onderzoek te onderwerpen. Zij was meer voor hem geworden dan een gewone „zeekameraad”, het scheelde niet veel, of zij werd een belangrijke factor in zijn bestaan. Hij was er zich van bewust, dat zij nu reeds zijn voornaamste stokpaardje, het zoeken naar bittersteenen in de rivieren van Burma, ter zijde had gedrongen.

Door iets wonderlijks in zijn natuur, was het hem moeilijk zijn gevoelens jegens haar te ontleden.

„Ik zou wel eens willen weten, wat iemand bij ons met vijftigduizend dollar kan beginnen? Misschien een landgoed koopen! Men zou er een paardenfokkerij kunnen beginnen. Daar zit geld in. En zij is dol op paarden.”

„Och!” Met dezen uitroep wierp hij zijn half opgerookte sigaar weg. Was hij, King Keeler, de zwerver, iemand om zich zoo gemakkelijk te laten temmen, iemand om zonder eenige huivering aan te zien, dat hij zijn vrijheid ging verliezen? Zwervers werden nooit huisvaders. B.v. Nielson en Howard de orchideeënzoeker, Walton, die gezworen had, net zoolang over de geheele wereld te jagen en te visschen, tot hij trofeeën bezat van alle bekende diersoorten. Er waren nog dozijnen meer. Een heele bende, allemaal zwervers. Als zij van het pad waren afgedwaald, hadden zij zich voorgenomen zich te gaan vestigen — en zij hadden het nooit gedaan.

Deze bevlieging zou wel overgaan. Zij wisten niets van elkander af. Bovendien was er een schaduw tusschen hen. Er waren oogenblikken, dat hij haar betrapte hem onderzoekend gade te slaan, als zij oogenschijnlijk half slapend in haar dekstoel naast de zijne lag. Er waren oogenblikken dat zij van zich afbeet, andere, waarop zij bijna vertrouwelijk met hem was. Maar hij nam zich voor, dat er in San Francisco aan deze episode een einde zou komen; toch wist hij heel goed dat hij haar nooit zou kunnen vergeten, dat er voor hem nooit een andere vrouw zou zijn als zij.

De wind wakkerde aan, en hij trok de klep van zijn jachtpet meer naar omlaag. Deze zat reeds zoo stevig op zijn hoofd, dat zelfs een stormwind haar niet zou doen afwaaien; hierop had hij gelet toen hij haar kocht. En tusschen de lagen van den lederen punt lag de talisman in de ronding verborgen. De hakken zijner schoenen waren langzamerhand versleten; om deze reden had hij van die schuilplaats afstand moeten doen.

Hij aarzelde met het opsteken eener nieuwe sigaar, daar hij elk oogenblik het meisje verwachtte. Wat was het ook weer, wat zij had gezegd omtrent haar wensch, haar eigen individualiteit te willen ontwikkelen? Een ongewone houding voor een vrouw, en toch geen onnatuurlijke.

Onder den boog van den hemel, schitterend door het schijnsel van myriaden van werelden, schenen de dingen van deze planeet, en de zijne in het bijzonder, hem van geenerlei waarde toe. Maar hij deed niets anders, dan den wensch volgen van een ander. Hij was nog niet bezig zijn eigen leven te vormen.

Hij gevoelde echter de drang van zijn „ego” en moest luisteren naar de roepstem van zijn noodlot. Het sprak nog wel niet heel duidelijk, maar toch gevoelde hij den wensch in zich opkomen, het groote avontuur te wagen, zijn eigen weg te gaan, op te houden voor een ander de kastanjes uit het vuur te halen en een bod te doen voor zichzelf. Ofschoon hij kennis had genomen van de leer der verschillende godsdiensten, was zijn geloof in het Oneindige niet verzwakt; evenmin het besef, dat ieder mensch hier op aarde, zijn taak heeft te vervullen, al was het slechts een nietige beweging in een zonnestraal, en deze poging was reeds vooruitgang.

Voor Keeler lag de tastbare verwachting in de onsterfelijkheid, in de nakomelingschap van man of vrouw, in kinderen geboren uit het beste dat in hen was, kinderen van vleesch en bloed, met erfelijke instincten of geestelijke nakomelingen. Iets dat men kon achterlaten, iets dat volbracht, en het hoogste van zijn eigen cosmos waardig was. De vijftigduizend dollar die hij verdiende, waren slechts de prijs voor een anderman's luim; het resultaat van den eerzucht van een ander.

En eensklaps kwam de gedachte tot hem, dat op het schip, glijdend over een middenstof tusschen het binnenste der aarde en den uitgestrekter oceaan van den hemel, waarin

millioenen werelden dreven, hun wegen door den wil van een Meester bepaald en geleid, — de vrouw ademde die zijn tweede Ik was, de vrouw die voor hem als echtgenoot was bestemd. Alleen was tot dusverre zijn leven een dwalende pelgrimstocht geweest, met haar kon het een afgebakend pad worden tot het bereiken van een doel, dat de moeite waard zou zijn. Het avontuur dat hem nu nog bezig moest houden, was een waardeloos ding, bezodend door neerslag van de aarde. Hij had echter zijn woord gegeven om het tot een goed einde te voeren en zijn woord maakte een deel uit van hemzelf. Hij kon het niet breken zonder de achting voor zichzelf te verspelen.

„Aan het sterrenkijken?”

Hij wendde zich om en ontmoette haar blik.

„Ik dacht dat U in uw kooi lag te droomen”, zeide hij. „Ik had u reeds opgegeven.”

„Ik heb met Wing-Sang gesproken; hij is een alleraardigste oude koopman. Een bonthandelaar van New-York. Hij heeft een broer in Honolulu, die medeëigenaar is der Wing-Wo-Wang Import-Maatschappij, hij moet heel rijk zijn, en met een inlandsche vrouw zijn getrouwd, met genoeg kinderen om ze aan de vingers van beide handen te tellen. Ik sprak Mandarijnsch met hem en toen werd hij zeer toeschietelijk. Hij is nogal zwaar zeeziek geweest en dit is zijn eerste dag aan dek.”

„O!” Wing-Sang was een der Chineezers aan boord, waarop Keeler voornemens was het oog te houden. Hij had dit met allen gedaan, met uitzondering van Sang, die zoo ziek was geweest. Zij schenen onschuldige kooplieden te zijn; er waren echter vereenigingen in China, waartoe men meer uit dwang dan uit eigen keuze behoorde, en het webbe der *Ehr-mu-kuan* breidde zich ver uit.

„Waar heeft u over gesproken?” vroeg hij haar.

„Niet over vrouwenkiesrecht; ofschoon zijn schoonzuster een tamelijke vrije hand in alles schijnt te hebben! Hij heeft mij beloofd, dat ik in Honolulu eenige dingen uit de afdeling van zijn broer, tegen inkoopsprijs zal mogen koopen. Daar het op Amerikaansch grondgebied is, kan ik ze te San Francisco brengen zonder inkomende rechten. Er is natuurlijk al iets extra's voor berekend, maar dit is in geen vergelijking met wat ik er anders voor zou moeten betalen. En ik heb een uitnoodiging voor een diner bij zijn broer. Wij zullen er wel tijd genoeg voor hebben, tijdens ons oponthoud aan den wal, denk ik. Wilt u met mij meegaan?”

„Ik?”

„Ja, hij vroeg mij, een vriend mede te brengen, — of vrienden. Wing-Sang doet mij denken aan mijn voogd, hij is geestig, druk, wordt geplaagd door rheumatiek en zijn gedachten zijn steeds bij zijn familie thuis in New-York. Zijn vrouw wilde, dat hij een automobiel kocht, en nu wenschte hij van mij te weten welk merk ik het beste vond. Hij heeft een massa cadeaux voor zijn neefjes en nichtjes medegebracht. Wilt u komen?”

Keeler weifelde een oogenblik. Dit alles klonk heel onschuldig. De belangstelling van het meisje voor een en ander scheen natuurlijk.

(Wordt vervolgd).

De borg Menkema bij Uithuizen.

In ons nummer van 27 November l.l., blz. 576, herplaatsten wij een cliché van dezen „Ommelander borg” 1) naar aanleiding van het feit, dat hij aan het Museum van Oudheden voor provincie en stad Groningen ten geschenke is aangeboden.

In het onderschrift merkten wij op, dat het oude gebouw met slooping bedreigd werd. Dit nu heeft een verkeerden indruk kunnen wekken, en daarom willen wij niet nalaten er op te wijzen, dat we hier geenszins te doen hebben met een merkwaardig huis, met afbraak bedreigd ten gevolge van een betreurenswaardig gebrek aan piëteit van den eigenaar. Integendeel, de eigenaresse, de familie Lewe van Nijenstein, heeft alle mogelijke moeite gedaan om het huis met zijn schilderachtige omgeving te behouden, heeft er zelfs in den laatsten tijd nog herstellingen aan laten verrichten, en juist door deze schenking, die wel buitengewoon op prijs mag worden gesteld, bewerkt, dat Groningen een Ommelander borg behoudt, die ook in zijn inwendige inrichting een getrouw beeld geeft van een typisch-Groningsch adellijk Huis, dat nu ook door het publiek kan bezichtigd worden.

1) Men zie het artikel in „Buiten” van 8 Maart 1913, met een vijftal afbeeldingen.

HET KASTEEL WESTHOVE BIJ DOMBURG, EENS HET ZOMERVERBLIJF DER ABTEN VAN MIDDELBURG, EEN DER WEINIGE OVERGEBLEVEN ADELIIJKE HUIZEN VAN WALCHEREN, EN HET EENIGE, DAT MET ZIJN RONDE VESTINGTORENS NOG AAN DE MIDDELEEUWEN HERINNERT.

WALCHEREN.

(Vervolg).

ELKEN Donderdag kan de bezoeker van Walcheren genieten van een geheel enig schouwspel. Dan immers is 't markt te Middelburg. Die markt op zich zelf is voor de meeste onzer lezers nu niet zoo erg bewonderenswaardig; vol is dan de ruime Grootte Markt, waaraan het monumentale stadhuis zoo heerlijk te pronken staat, met stallen en kraampjes waar vele zonen van het oude volk, waaronder verscheidene die Amsterdam tot woonplaats hebben, allerlei waren verkoopen, die ons betrekkelijk koud kunnen laten. Maar dit doet er weinig toe: het voornaamste is, dat Walcheren's, neen half-Zeeland's bewoners, daar geheel anders over denken. Van de Bevelanden, van Zeeuwsch-Vlaanderen zelfs, komen zij over naar de hoofdstad. Maar vooral Walcheren zelf is dien dag in rep en roer. Gaat dan des morgens eerst eens een kijkje nemen op het eiland. Van alle zijden komen de groene wagens met hunne ronde witte huiven aangereden naar de plaats, waar Lange Jan te wachten staat, als vertelend van het heerlijke, dat boeren en boerinnen aan zijn voet wacht. In die wagens is 't naast de donkere gestalten der mannen al fleurigheid en sierlijkheid wat ge ziet. De donker-oogige meiskes hebben zich op haar sierlijkst uitgedoscht

voor het festijn dat haar wacht en vroolijk beweegt het goud aan de krullen. Die wagens op zich zelve verdienen wel een nadere beschouwing, met hunne spreuken en beschilderingen, maar zij die er in zitten toch nog meer — en wij moeten kort zijn.

Daarom nog even een kijkje genomen in de stad, waar het op de Grootte Markt, de Botermarkt, de Lange Delft, ja in alle straten van het anders zoo rustige en deftige Middelburg, krielt van boeren en boerinnen. Alle Zeeuwsche drachten kunt ge er bewonderen. Zelfs de Axelsche vrouwen, met hun zonderlinge vleugelvormige uitsteeksels op de schouders, ontbreken niet. Het is een weelde voor het oog. Want ge ziet hier niet alleen merkwaardige kostuums, die meer curieus dan mooi zijn — dit geldt misschien alleen voor de Axelaren — maar in groote meerderheid kleederdrachten, die men buitengewoon aesthetisch kan noemen, en die gedragen worden door een mooi volk. En als ge genoten hebt van het geheel, dan is het een prettige bezigheid eens na te gaan uit welke streken al deze boerinnen komen. Wie wat wij daarover in het vorige nummer schreven, met aandacht gelezen heeft, zal er weinig moeite mee hebben.

Des middags vindt de groote uittocht plaats. De Zeeuwsche Vlamingen en de Bevelanders gaan meestal prozaïsch met spoor of boot naar hun woonplaats terug. Maar Walcheren's bewoners rijden weer in kleurige stoeten met hunne groene karossen het lieve land in, waar weldra, voor een week, de normale rust terugkeert.

Walcheren is schoon, ja ook om zijn Donderdagen.

Bij al deze fleurigheid * * * en schoonheid van het levende Walcheren komt zich de herinnering voegen aan het rijke, bloeiende verleden van dit eiland. En ziehier nog een genot. Zij 't een van weemoedigen aard, dat bijkans geheel Zeeland, maar Walcheren in 't bijzonder, schenkt. Niet aan allen, want velen zijn er niet ontvankelijk voor. Maar wie dit wel is vindt hier rijke stof tot overpeinzing, volop aanleiding om zich de tijden terug te denken, toen Walcheren het middelpunt was van een der belangrijkste Nederlandsche gewesten.

O, hoe goed slaagt het kleurige heden er in, de verdwenen grootheid te versluieren; welk een opmerkzaam toezien is noodig om de weinige overblijfselen te ontdekken, die aan een luisterrijker verleden herinneren! Vooral op het land. Nog slechts een enkel hek hier en daar, een enkel overblijfsel van een oprijlaan, herinnert aan de vele verdwenen lusthoven van Walcheren's grooten en rijken. En dan nog weet vaak het heden er bijkans elke somberheid aan te ontnemen.

RUÏNE van het KASTEEL ZANDEBURG buiten VEERE.

OVERBLIJFSELEN VAN HET POORTGEBOUW VAN HET KASTEEL ZANDEBURG BIJ VEERE OMSTR. 1800.

Gesloopt in 1812.

Men zie eens het 17de eeuwse hek van de heerlijkheid Zandvoort aan den Seisweg (afgebeeld op blz. 607). Weet het lieve boerenhuisje daarachter niet hier een geheel te coveren, dat eerder blijde dan weemoedig stemt?

Nergens ook trekt het water, dat welvaart bracht, zich zoo snel terug, als hier en als elders in Zeeland. Van de Arne, Middelburg's oudste haven, zijn nog slechts enkele kronkelingen te bespeuren; de loop der nieuwe haven, die bijna drie eeuwen dienst deed, en nog geen eeuw geleden op non-actief is gesteld, zoudt ge niet meer terugvinden, als den goed uit zijn oogen kijkenden bezoeker niet de twee evenwijdig loopende dijken opvielen, die eenmaal langs het een-half-uur-lange kanaal liepen. En als ook dàar geen dijken iets van het verleden verrieden, zoudt ge nauw vermoeden, dat heel dat vruchtbare Zuid-Oosten van Walcheren eenmaal watervlakte was en nog eeuwen lang van oud-Walcheren door een breeden stroom is gescheiden geweest.

Aan die grilligheid van het water dankt het lang geleden uit vele kleine eilandjes saamgegroeide Walcheren en zijn vruchtbaarheid en — saamgegroede tenminste — zijn achteruitgang. Het laatste gedeelte vooral voor Middelburg en Arnemuiden. Arnemuiden's haven is geheel door aanslibbing te genode gegaan, Middelburg heeft koppig aanwen lang tegen het kwaad gevochten, maar ten slotte het trotsche hoofd óók in den schoot moeten leggen. Maar nog andere oorzaken werkten hiertoe mede. Nóg is het 't zich van Brugge terugtrekkende water dat de reeds belangrijke Zeeuwsche koopstad tot meerderen bloei brengt, een bloei die weer gaat tanen als Antwerpen in de 16de eeuw de handelsstad der Nederlanden wordt. Maar dan is 't de sluiting van de Schelde, die Middelburg nieuwe voordeelen brengt en de machtige concurrent uitschakelt. Weer beleeft de stad gouden tijden in de „gouden eeuw.” Maar deze ietwat kunstmatige bloei moest gaan verdwijnen toen de ongehoorde welvaart in de vrijgevochten Zeven Provinciën een einde nam, en 't niet Zeeland was — eenmaal zoo gunstig gelegen bij het rijkste der Nederlandsche gewesten, Vlaanderen, maar thans tot een uithoek van Nederland geworden — dat de economische krachten langer tot zich kon trekken.

Uitteraard is in de steden minder dan daarbuiten de herinnering aan het verleden weggewischt, behalve dan in Arnemuiden, thans een nederige visschersplaats, terwijl in Vlissingen, dat trouwens nooit een koopstad van betekenis is geweest, en het bombardement der Engelschen in 1803 en het reeds signaleerde optreden van de stedelijke bestuurders in den laatsten tijd, het verleden ook al geheel op den achtergrond heeft gedrongen.

Maar in Middelburg vòelt ge het, „het Geheim” zooals Ritter het noemt, „het geheim dat alle Middelburgers in zich om dragen, en waarvan zij, statig elkander voorbij schrijdend, tegenover elkaar niet reppen; dat het hier àl Statie is zonder leven, dat heel de stad is als een groot Museum....”

O, er is nog wel leven, kleine bedrijvigheid, in Zeeland's hoofdstad, en dood zonder meer kunt ge haar niet noemen. Maar vergelijk dit rustige gedoe met het gestorven verleden, waarvan haar Stadhuis, haar Doelen, haar voor de Staten ingerichte Abdij-gebouwen, haar wijsche koopmanshuizen spreken, en zelfs de jubelende klokkentonen, die bijna zonder ophouden „Lange Jan” over straten, pleinen en havens sprenkelt, vermogen niet de weemoed te verdrijven, die de bezoeker hier vaak overvallen komt.

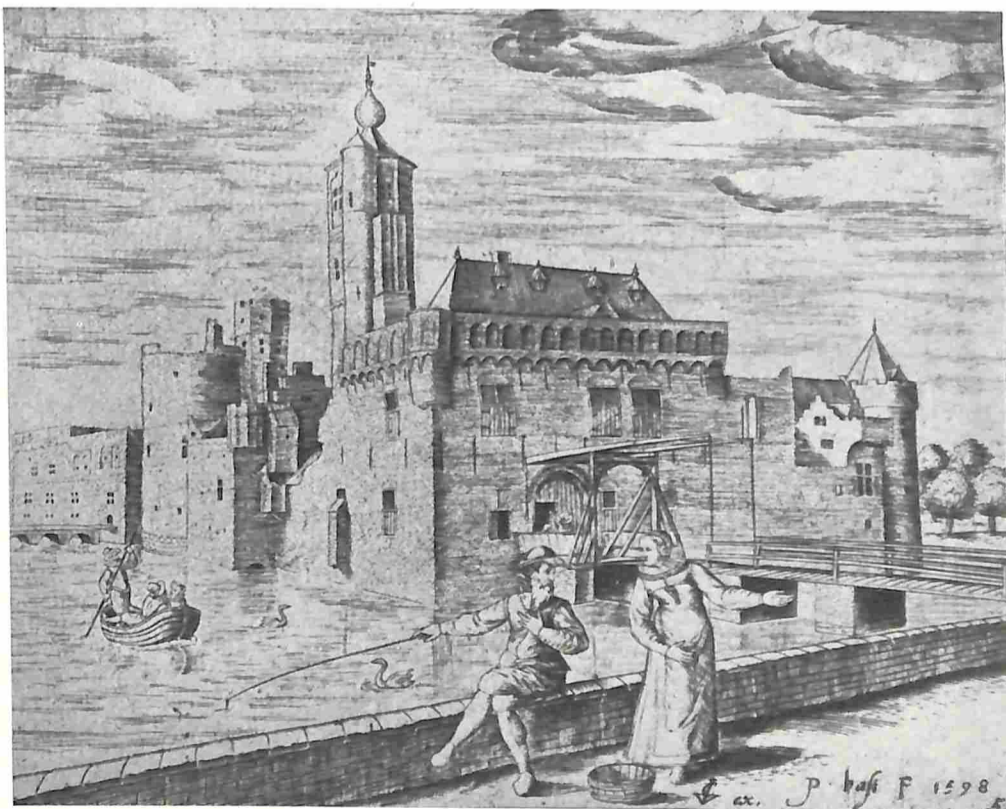
In Veere echter zièt ge het, het doode ver-

HET BUITENVERBLIJF RIJNSBURG BIJ OOSTKAPELLE IN DE 18E EEUW.
Gesloopt omstreeks 1860.

leden, het stormt als op u aan, van „Geheim” is geen sprake meer. Daarom de vergankelijkheid van der steden glorie, van aardchen bloei en wereldsche illusies. In Veere is bijkans geen leven van dezen tijd, is slechts verleden. Zeker, niet veel van dit verleden is overgebleven: een machtige kerk-kolossus, een niet groot, maar rijk gesierd stadhuis met sierlijken toren, een half-mismaakte vestingtoren, die den haveningang eertijds beschermde, en slechts zeer weinige oude gevels. Maar daarnaast dan ook niets, niets, dan wat nederige huisjes voor de enkele honderdtallen, die nog dit stadje aan den stillen zeeboezem bewonen. En toch is de stadsaanleg bewaard gebleven. Hier en daar een huisje, en dan weer ledige erven, van de openbare straat gescheiden door muren die overblijfselen zijn van de huizen, welke hier eens verzezen.

Veere is als een symbool der vergankelijkheid. Men kan dat niet wegpraten door te zeggen, dat men er weinig meer ziet dan „een groote kerk, een mooi stadhuisje, de Kampveersche toren en het Schotsche huis.” De lijder aan „Verisme”, de naar romantiek hunkerende, die in deze doode stad al te veel opgaat in het verleden en ziekelijken afkeer gaat gevoelen voor het activiteit eischende heden, zal slechts genezen kun-

HET KASTEEL TE WEST-SOUBURG IN 1598.
Naar de ets van P. Bast. Overblijfselen gesloopt in 1783.

nen worden, als men er hem op wijst, dat Veere, zeker, een bloeiend stadje is geweest, maar van niet meer dan een 4000 inwoners en dat zijn verval niet dagteekent van romantische tijden, maar van den Franschen tijd, al was het in de 18de eeuw reeds in betekenis achteruitgegaan. Maar toen was het blijkens de prenten nog een gewone kleine stad, met aaneengesloten huizenrijen aan de straten en steegjes. Veere is van iets *niets* geworden: Middelburg's geschiedenis is eigenlijk véél tragischer. Want het was veel meer dan „iets”, en 't heeft slechts, door zijn ligging, als marktplaats en door zijn hoofdstedelijkheid, zich tegen uitwendig al te veel zichtbare kentekenen van verval weten te behoeden. Veel tragischer is o.m. ook Enkhuizen's lot. Maar verbergt Middelburg „het geheim”, bemantelt Enkhuizen het — met weinig succes trouwens — door nieuwe boersche welvaart, Veere spreekt het luide uit. Veere is het monument, de manifestatie van Zeeland's achteruitgang als krachtig handeldrijvend gewest.

Tusschen Vlaanderen en Holland gedrongen, heeft Zeeland, met zijn centrum Walcheren, nooit een sterke eigen geestelijk leven gehad. Oudtijds overheerschte er de Vlaamsche, later de Hollandsche invloed; dat er in dit opzicht thans niet zoo heel veel van Walcheren uitgaat, behoeft dus minder weemoedig te stemmen. En wat we dus nog verder van Walcheren's achteruitgang hebben te zeggen, komt hoofdzakelijk voort uit zijn achteruitgang in stoffelijken rijkdom, gevoegd bij het feit, dat een hoofdstad van een tegenwoordige, wat afgelegen provincie, minder vermog aanzienlijken en vermogenden tot zich te trekken dan de stad, waar de Heeren Staten van Zeeland zetelden.

Rijk aan burchten en kloosters is Walcheren geweest. Al lens werden die herschappen in lustplaatsen van Walcheren's vermogenden. En ach! wat is daarvan overgebleven. Nog vindt men een kleine keten van buitenplaatsen langs den duinzoom, tusschen Domburg en Oostkapelle, nog zijn Torenvliedt en Ter Hooge, aan den weg van Middelburg naar Koudekerke, en wat zuidelijker, der Boede, overgebleven. Maar daarmee is dan

ook vrijwel alles gezegd. Niet veel meer dan een tiental rest van de meer dan honderd kasteelen en landhuizen, die over het eiland verspreid lagen. Vooral in den Franschen tijd, waarin Walcheren zoozeer verarmde, is in dit opzicht een ware opruiming gehouden. In een werk van Paspoort (1820) worden 74 Walcherensche buitenplaatsen genoemd, welke toen reeds gesloopt of in hofsteden veranderd waren; toch telde men in 1840 nog 51 buitenplaatsen op het eiland.

Zijn dus verreweg de meeste kasteelen en buitenplaatsen in de 19de eeuw verdwenen, enkele werden reeds eerder gesloopt. Onder deze noemen wij het uit de 13de eeuw dagteekende kasteel Zandenburg bij Veere, door Wolfaert van Borselen gesticht en sinds dien tijd de zetel van de Heeren van Veere. In 1515 verbrandde het, doch al spoedig herrees het uit de asch. Menig gekroond hoofd, onder wie Karel V, heeft er verblijf gehouden; ook Erasmus heeft er in 1499 een tijd vertoefd. Reeds omstreeks 1700 was het in vervallen toestand; een eeuw later was er weinig meer van over dan een bouwval der voorpoort, die in 1812 verdween, toen de Franschen het terrein, waarop hij zich bevond, hij de fortificatiën der stad trokken, bij welke gelegenheid ook de hooge toren van Zanddijk verdween, enig overblijfsel der kerk van dit dorp, dat eertijds meer betekende dan het sedert opgekomen Veere, doch thans nog nietiger is dan de doode stad.

En dan verdient voornamelijk vermelding het omvangrijke kasteel West-Souburg, de zetel van een tak der machtige Borselens, verblijf van groote Heeren als de Keizers Maximiliaan en Karel V, die er als landsheeren de hulde der Zeeuwen in ontvangst kwamen nemen, en waar laatstgenoemde in

1556 het besluit teekende, waarin hij afstand deed van deze landen. In den strijd om Middelburg — in 1572 en 1573 — werd het statige slot en daarvan vooral het achterste gedeelte, deerlijk geteisterd, maar het werd weer in bewoonbaren staat gebracht, een gedeelte van het gebouw werd door een plein „met rondeelen en beelden vercierd,” vervangen en het strekte daarna tot verblijf voor Filips van Marnix, Heer van St. Aldegonde, die er in 1591 zijn bekende Psalmvertaaling maakte. Nog langen tijd daarna werd het slot nog veeling maakte. Nog langen tijd daarna werd het slot nog veeling maakte. Nog langen tijd daarna werd het slot nog veeling maakte. Nog langen tijd daarna werd het slot nog veeling maakte.

Van de fraaie lusthoven, die eertijds kloosters waren, noemen wij het Huis Waterloooswerwe, na overstromingen van Noerd-Beveland reeds vóór 1300 naar Walcheren overgeplaatst en in de 19de eeuw gesloopt, en St. Jan ten Heere, vroeger het klooster Kerkwerwe. Niets meer is te zien van hun oude pracht, spoorloos zijn ze verdwenen.

Munnikenhof, vroeger lustplaats van Middelburg's abten, na de verdwijning der Spanjaarden van het eiland einigen tijd eigendom van Admiraal Blois van Treslong en daarna o. a. van de bekende familie de Moucheron en van Jacob Cats, is niet geheel verdwenen; nog een gedeelte van het huis is overgebleven en wordt door den tegenwoordigen eigenaar, den gelukkigen eigenaar ook van de fraaie buitenplaats Molenwijk bij Oostkapelle, Jhr. Bogaart, piëteitvol bewaard, maar ach! hoe weinig rest er van denouden luister van het gebouw, maar vooral ook van zijn omgeving!

Rijnsburg, vroeger het Roode Hof genoemd, een zeer oud goed dat aan de abdij te Rijnsburg schijnt toebehoord te hebben en 1213 al genoemd wordt, en dat na de Reformatie verblijf van vermogende heere geworden was, werd later sierlijk herbouwd, en was met zijn echt Walcherenschen toren (zie de afb. opblz. 605) een der deftigste

WALCHEREN.

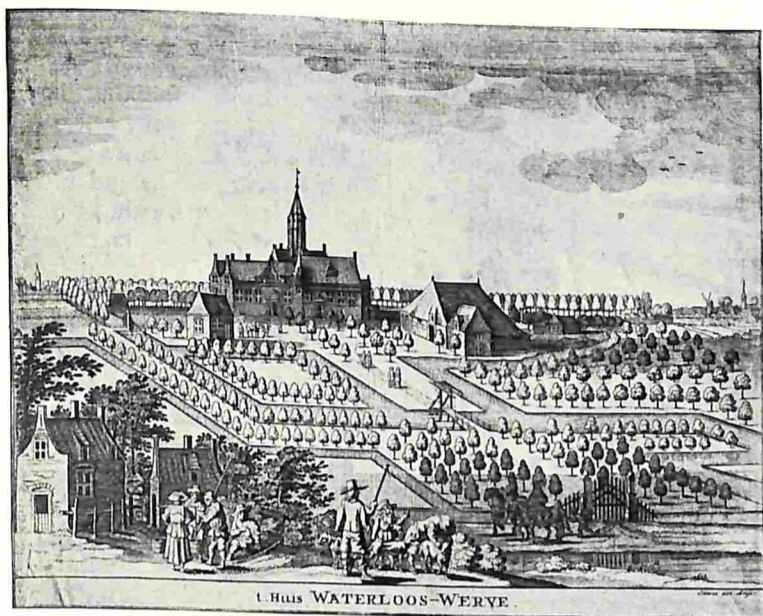
HET IN 1863 GESLOOPTE KASTEEL POPKENSBURG IN DE ACHTTIENDE EEUW.

landhuizen van het eiland. In de tweede helft der vorige eeuw is het verdwenen. Het nabijgelegen Soetendale, eertijds een nonnenklooster, later een aanzienlijke buitenplaats, om haar tweetal poorten en haar lange lanen beroemd, en welks huis met een hooge toren prijkte, is reeds in het einde der 18e eeuw gesloopt. Verdwenen is ook het Huis te Oostkapelle, in 1679 door Willem Lesage gesticht, en beroemd om zijn marmeren beeldwerk en zijn fraaie tuinen.

* * *

Besluiten wij onze sombere opsomming van de meest vermaarde van Walcheren's verdwenen lusthoven — wij zouden u nog het schoone Klaarenbeek aan den Noordweg bij Middelburg kunnen noemen, en Vlissingen's groenen krans van buitenplaatsen, het statige Lammerenburg der familie Lampsens, het deftige Steinhoven, Vrijberg, Papegaaytoen Napoleon Vlissingen tot een eerste rangs-vesting wilde maken — met de vermelding van Popkensburg bij St. Laurens, 1350 door Heer Klaas van Borselen schijnt herbouwd te zijn. Langen tijd heeft het zijn uiterlijk van middeleeuwsch slot behouden, zeker nog tot het midden der 18de eeuw. Maar onze prent op deze bladzijde, en in 1863 viel het onder de handen der sloopers.

(Slot volgt).

WALCHEREN.

HET HUIS WATERLOOS WERVE, GESLOOPT IN DE VORIGE EEUW.

NACHTWAAK.

Voor de bedstee, haar kniën hoog opgetrokken, de voeten op de warme stoof, zat de vrouw van 't gedoe, haar handen gevouwen warm onder de slont; ze was ingeslapen.

Een klein petroleum-lampje, dat met een koperen plaatje tegen de wit gekalkte muur hing, verlichtte geheimzinnig de groote boerenkamer; de rood koperen ketel boven het bijna gedoofde vuur glimpte met schitterlichtje in den duisteren hoek van den haard en het valletje om den schouwen bewoog zachtjes heen en weer door de trek van den schoorsteen. Vaag stak het bruin glimmend kabinet tegen den kalkmuur af, de ruiten van de glazenkast weerspiegelden het lichtje, dat kleintjes tegenover brandde; de stoelen doezelden weg tegen de donker betimmerde wand, waarin de twee bedsteden met groen saaien gordijnen waren uitgebouwd en de witgeschuurde tafel was beladen met 't koffieservies; de kookkoffie pruttelde op 't komfoortje en geurde om strijd met de borsten en 't spek bezijden de schouw aan de wimme.

Uit de bedstee, waarvoor de vrouw zat, kwam 't kreunend geluid van den zieke; regelmatig als de slinger van de staartklok die knarsend heen en weer tikte, kermden de pijnlijke zuchten uit de duistere diepten van de bedstee.

De klink van de deur, die rammelde toen de deur naar binnen open viel, maakte de slaapster verschrikt wakker. Wullumpien stond op den drempel; voorzichtig stapte ze uit haar klompen, kwam op haar kousen de keuken binnen en vroeg fluisterend:

„Hoe geet et er noe mee? Is hie stille? Was ie zelvvers ook inneslaopen?”

Huiverend kwam de vrouw overeind, schrookte haar slaperig lijf en liep op de tafel toe, waar Wullumpien al post had gevat in de oude armstoel van den baas.

„'t Is noe nie zoo slim, hie slup, hie is noe stille. Wil ie een kummegien koffie?”

Toen ze twee kommen met dampend vocht gevuld had, zette ze zich dicht naast de late bezoeker en knusjes, angstig tevens voor wat komen kon, wat er zou gebeuren in de bedstee, hielden ze hun kommen in de palm van haar hand, steunend de ellebogen op de tafel, en genoten van de geur van 't warme vocht.

Geheimzinnig fluisterend vroeg buurvrouw, dicht naar de vrouw gebogen:

„En zeg noe, hè'j al um den notais estuurd?? Ik vertel oe, 't kan zoo gedoan wèzen, en dan he j' nargens geen recht meer op, hie is noe nog bie zen verstand, moar as ie dat en niet meer is, dan dut de

notais der niks meer op; wèt ie nog hoe dat ze olde Janeder uut hebt gezet? Ie bint ook zien tweede vrouw, ie kriegt temet niks en wie zal oe dan wat gèven? As ik oe was, dan zol ik Evert reupen en 'k zol hum loaten inspannen en dan most ie den notais vroagen of dat ie kump; den maakt oe de boel wel veur menaar en as 't ens mooi op 't pampier steet dan kunt de anderen der niks meer an doen, loat ze dan moar opkommen; ze kriegt toch nog zat.”

Joa, Gargien had er ook al wel zoo overgedacht, ze kost et niet zoo veur menaar kriegen, moar an den andere kante, de kienders bint ook nie zoo kwoad, al is ze de eigensche Mòder nie.

Minachtend over zoo weinig menschenkennis snuffelde Wullumpien beteekenisvol haar neus en schudde medelijdend haar hoofd. Zij wist beter wat er in de wereld te koop was.

Een zware zucht uit de bedstee deed de vrouwen beangst omkijken.

„Goat is kieken Garre, ik zal 't vuur wat oprakelen, 't wordt hier veuls te kold, veur 'n mins die waken mot, ik blieve bie oe.”

En om zich voor die taak te instaleeren nam Wullumpien de stoof uit den hoek naast het kabinet mee naar 't haardvuur om een fikschen Januari in de test te leggen. Zachtjes stapelde ze eenige houten en turven op de vuurplaat en zat weer behaaglijk met de warme stoof onder de voeten, toen Garre zich hoofdschuddend van de bedstee keerde.

„Hie slup alweer, zien mond hef ie altied open, zol ie ook nog is zinnigheid hebben in en gloasien wien? En hie mut ook nog innemen.”

Ze liep al naar de glazen kast, waaruit ze een klein jeneverglasje en een half fleschje wijn haalde. Tot den rand vulde ze 't kleine glasje en hield het bovenaan met duim en wijsvinger vast, liep er uiterst voorzichtig mee naar de bedstee en zette 't op de beddeplank want de medicijn moest nog ingeschonken worden, 't gloasien wien da kreeg ie toe.”

„Toe Wullumpien, hold ie hum is omhoog dan zal ie wel drinken.”

Wullumpien kwam van 't warme stoofje zachtjes op haar kousenvoeten bij den zieke, schoof haar arm onder den rug van den slapende en trok zijn bovenlijf overeind.

Verschrikt ontwaakte de man, keek verwezen rondom zich en weerde met de handen van zich af.

„Alla Berend, ie mut innemen, alla,” ze keerde snel de inhoud van den ijzeren lepel in zijn open mond.

„Noe nog een slökkien, toe Berend,” maar de helft van de wijn liep langs de bestoppelde kin en bevochtigde de baaien borstrok.

„Nee 't geet nie,” zuchtte ze. „Berend ken ie mien nog? Kiek mien is an.”

WALCHEREN.

HET BEWAARD GEBLEVEN INRIJHEK VAN DE HEERLIJKHEID ZANDVOORT AAN DEN SEISWEG BIJ GRIJPSKERKE.

„Ja,” knikte de zieke en moe sloot hij de oogen.

„Alla Berend, wie bun ik, zek noe is wie bun ik?”

Met gesloten oogen, doodmoe, zijn hoofd weer in 't kussen gezakt, fluisterde hij: „Garre”.

Buurvrouw knikte met een gezicht dat duidelijk vertelde: „wat hêk ou gezeid, hie is nog bie zien benul.”

Heel secuur bekeek ze de handen van den zieke.

Wullumpien had er verstand van, al menig zieke had ze aan zijn eind geholpen, ze was specialiste in dat opzicht; bij geboorte, bij sterven was 't Wullumpien die assisteerde.

Peinzend boog ze zich over den zieke, met een nijdig gezicht, snuffelde haar neus, bracht een hand dicht bij haar oogen en legde haar weer op het dek.

„Geen nood heur, nog niks an te zien, moar ie mut toch wark maken, rup noe Evert en loat hum inspanssen, as 't veurbie is dan zul ie mien nog is bedanken, as da'k oe goet eroaden heb.”

Gehoorzaam kwam Garre overeind, nam den snotneus van de muur, purkte met de schaar het kousje wat omhoog, ontstak hem en liep zachtjes op haar kousen naar 't achtereind van de keuken waar de deur naar de deel was, ging voorbij de koebeesten, naar de plek waar de leer stond en stommelde de sporten op naar de bedstee van den knecht op den hooizolder.

„Evert, Evert,” riep ze al van verre, „ie mut der uut.” Evert was vast in slaap en lag luid te snorken.

„Evert, word is wakker jonk, ie mut der uut, den boas is nie goed,” schreeuwde ze luid, toen ze de bedstee deuren had geopend. 't Lichtje scheen spookachtig, flikkerde en walmde van de bedompte atmosfeer in de enge ruimte.

Met schrik werd Evert wakker, kwam met een ruk overeind, beduusd knipoogde hij tegen 't kleine flikkerlicht.

„Wat hêj' vrouwe? Wat mut ie hier?”

„Ie mut der uut; met den boasgeet et slecht, ik geleuve dat ie geet starven, ie mut et wagentien inspanssen en dan meu j' noar den notais en vroagen of ie mee kump; moak wat an, der is hoast bie; ik loat oe 't lichien hier stoon; bin ie goed wakker? Kom der dan uut.”

Op den tast daalde ze den ladder weer af, luisterde nog even of ze Evert ook stommelen hoorde. „Joa hie is der uut, noe is 't veur menaar.”

Voorzichtig liep ze over de deel, zag de lichtstreep onder de keukendeur, noe wist ze ten minste waarheen ze most; een diepe zucht hoorde ze naast zich; als een mins et toch nie wist dan zol ie der kold van worren; dat deed de roodbonte, die kon toch zoo minselijk zuchten. De hond buten gonk ook zoo an, woarumme jankte dat stomme dier noe toch? Ze wêten 't dikkels bèter dan een mins; der zol ook wat gaan gebeuren, dat veulde ze ook wel.

Bij haar binnenkomen in de keuken, vond ze Wullumpien met 't hoofd scheef op haar schouder gezakt in slaap; de kraag van der mutse was heelegaar in de verdrukkinge; loat ze moar sloapen, zij zelf zat liever stille bie de bedstee, ze had niks geen genie om te kwebbelen met dat minse.

Garre zette zich weer op den stoel bij de bedstee en luisterde naar de geluiden in den stal, ze hoorde de paardenhoeven trappen over de deel, de stem van Evert, die al mopperend 't gevaar inspande; de staldeuren werden geopend, de riemen knersten en ratelend verliet 't karretje

den stal. Wat hoorde ze de wielen en 't getrappel nog lang; 't was ook zoo stille buten. Effen kieken of Berend 't ook heurde; nee, hie sliep nog altied; over een pozien zal ze hum nog is ingèven. De hond jankte. 't Stomme dier had der weet van; nee, noe heurde ze niks meer buten, alleinig 't water dat van de goot in den ton lekte; 't rëgende altied nog buten; wat was zoo'n nacht toch lange; ze geleufde nie dat et lichien et uut zol holden; temet zol ze de groote lampe moar anstèken; wat most ze noe zeggen as notais kwam? Zie zelvrs kon der nie veul an doen; moar hoe kreeg er zelvrs vrogger wel is wat van ezeid; moar hoe kreeg ze hum noe bie zien positieven, hie kost toch nie altied sloapen; ze most hum moar is weer ingèven, dat kon nog wel is helpen; Wullumpien mut er moar weer is bie kommen.

Voorovergebogen stond ze bij den zieke, nam zijn hand, die op het dek lag, wreef dien tusschen de hare en trachtte door zachte woorden haar baas te wekken.

„Berend, noe muj toch is wakker worren, toe Berend, ik bin de vrouwe, ie kunt toch zoo niet starven Berend; za'k oe is wat uut den biebel veurlèzen?”

Een oogenblik sloeg de zieke de oogen op, om ze even daarna weer te sluiten.

Wullumpien was geuwend wakker geworden, keek slaperig naar de bedstee, besefte dat er wat gedaan moest worden en kwam in de beenen; slurpend dronk ze haar kommetje koffie leeg, voor ze kracht genoeg had, op de bedstee toe te komen.

„Ik geleuve dat ie wat doove is, zoo soeziger van 't drankien, hie het noe lange genog esloapen; Meierink word is wakker, ie mut weer innèmen.”

Wullumpien dudde in haar qualiteit van waakster Garre opzij en nam de leiding.

„Krieg ie zen drankien, ik zal um over end holden; Meierink, heur is; heur ie mien? Weet ie wel da'j' nog wat hebt goed te maken veur oe vrouwe, veur Garregien? Wie hebt um den notais estuurd; heur ie Meierink? Garre rup ie hum nee is, hie mut is wakker worren.”

„Loat hum toch sloapen, ik wol as da'k der nie mee begonnen was; da'k Evert nie had utestuurd.”

Wullumpien schudde haar wijze hoofd en liet weer een diepzinnig gesnuffel hooren;

zij had al zoo dikwijls zulke zaken bij de hand gehad, zij wist wel hoe daarmee te handelen. Ze werd moe van 't vooroverstaan.

„Een mins zol der piene van in den rug kriegen; hie is zwaorder dan ie zol denken.” Ze trok haar arm onder den rug van Meierink uit, legde zijn hoofd weer op 't kussen, schikte het dek terecht en zette zich bij de koffiepote aan tafel, lekker warm de handen onder 't voorschoot, de voeten op de warme stoof.

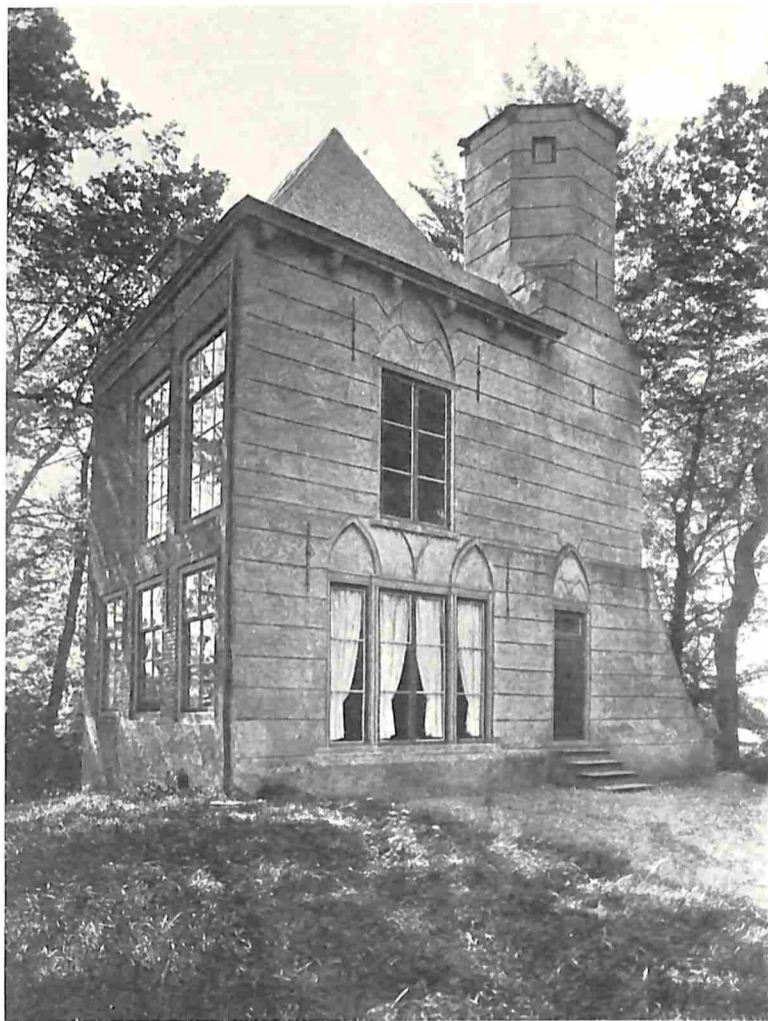
„Wach moar, loater dan kom ie mien nog es bedanken, dat zè'k' moar.” Na deze voorspelling ging Wullumpien weer onder zeil.

Garre had zich weer bij de bedstee gezet en luisterde angstig naar 't snorkend ademhalen.

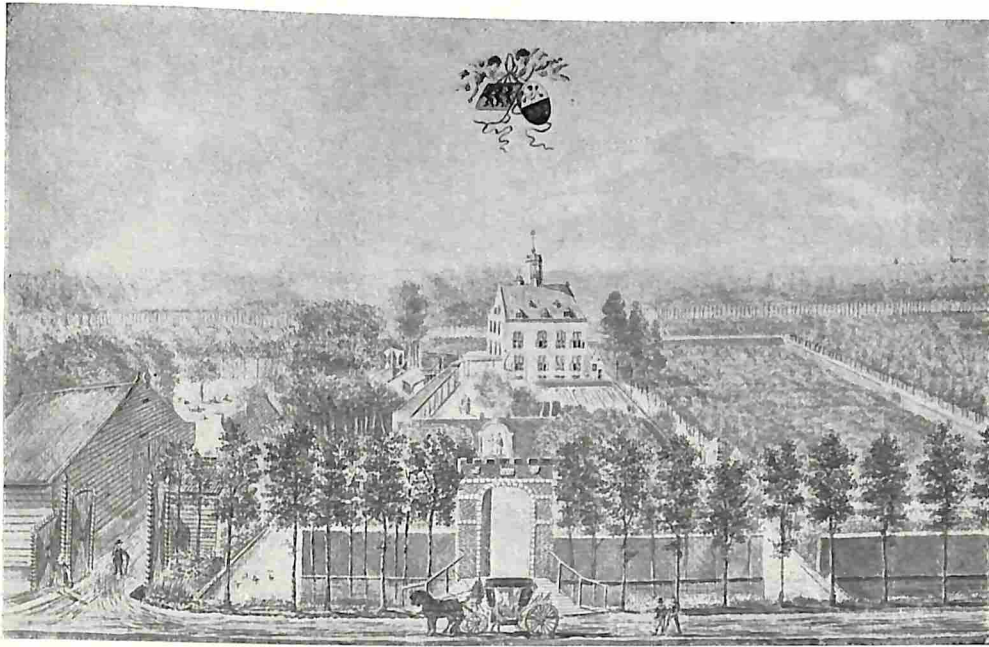
„Wat had ze toch aangehaald en wat moest ze zeggen as notais kwam?”

Buiten bleef alles stil, de regen alleen siepelde van de dakgoot in den ton, het eene oogenblik was 't alsof 't water bij droppels uit de pijp lekte dan weer liep het zachtjes eentonig achter elkaar stroomend.

(Wordt vervolgd.)

WALCHEREN
HET OVERBLIJFSEL VAN CATS' BUITENVERBLIJF
MUNNIKENHOF BIJ GRIJPSKERKE.

WALCHEREN. MUNNIKENHOF IN ZIJN GLORIETIJD.

HET VROUWTJE IN DE MAAN.

ER is een tijd geweest, waarin de aardbewoner de maan zoo nabij waande, dat hij meende vanaf zijn planeet invloed op haar lot uit te kunnen oefenen. Uit die periode dateert de Chineesche legende van het vrouwtje-in-de-maan. Het juiste tijdstip van haar oorsprong ging in den nacht der tijden voorgoed verloren. De legende zelf bleef in de literatuur bewaard en geeft stof voor een belangwekkende vergelijking der elementen in het volksgeloof van het Oosten en het Westen. Zij luidt aldus :

Keizer Yao had onder de kapiteins van zijn lijfwacht een boogschutter, wiens bekwaamheid inderdaad aan het wonderbaarlijke grensde.

Deze „Prins der Boogschutters” stelde zijn talenten met voortreffelijk gevolg ten dienste van zijn heer. Zoo wist hij meer dan eens, bij maans-verduistering, de benarde planeet door pijl-schoten te bevrijden van het monster, dat hem dreigde te verslinden. Een andermaal weer, toen tien zonnen zich tegelijkertijd aan het hemelgewelf vertoonden, op aarde verwarring en sterfte veroorzakend, dreef hij op bevel van zijn heer, de negen overtollige lichtbronnen in allerijl op de vlucht. De belooning voor al deze verdienstelijke daden bleef niet uit. De Godin der Geesten en Geniën van de Kwun-Lunbergen schonk hem het kruid der onsterfelijkheid, een goede gave, waarmee zij in dien ouden tijd haar gunstelingen te verblijden placht. Tot zoo ver ging alles naar wensch, maar dan komt de vrouw in het spel en de kink in de kabel.

Hung Ngo, zijn gade, — naar het schijnt een levenslustig wezentje, — had haar zinnen op het kruid der onsterfelijkheid gezet. Welke redenen de groote boogschutter had om zijn vrouw het kostbare gewas te onthouden, wordt ons niet verteld. Zoo hij begeerd heeft te eeniger tijd van haar aanwezigheid te worden bevrijd, heeft zijn toeleg — maar anders dan hij zich had voorgesteld — het gewenschte gevolg gehad. Hung Ngo nam wat zij niet ontving en koos, op raad van een tovenaer, die de voortekenen gunstig achtte, met haar buit de wijk naar de maan. Door toe-doen der gebelgde Kwun-Lun-Godin wellicht, werd zij, op de maan aangeland, in een pad veranderd. In dien vorm vertoont zij zich, tusschen andere maanvlekken, aan de oogen der stervelingen.

Het element, dat het eerst onze aandacht trekt in de voorafgaande legende is het afschieten der pijlen naar monsters, die de maan verslinden.

Verschillende volkeren hebben zich van de verduisteringen een dergelijke voorstelling gevormd. Bij de oude Indiërs is het de Râhu, een demon, die de hemellichamen bedreigt ; de oude Germanen kenden de wolven Sköll en Fenir, die respectievelijk zon en maan vervolgen, aanvallen en trachten te verslinden. Door hevig misbaar van de dit waarnemende menschheid verschrikt, laten zij hun prooi op het uiterste oogenblik los. In het oude Romeinsche Rijk, in Siberië, op Groenland, op de Zuidzee-eilanden, in Amerika, overal hebben demenschen op die manier met groot misbaar de planeten tegen vernieling meenen te beschermen. In „Volks-

geloof en Volksleven”, deelt Heuvel mede, dat in 1024 n. Chr., Bisschop Burchardt van Worms nog optrad tegen menschelijke interventie om de maan bij een verduistering haar glans terug te schenken.

Te pas haalt hij er het spreekwoord „Dieu garde la lune des loups” bij aan.

Op de overeenkomst tusschen de legenden van Oost en West, wat de vlucht naar de maan, tengevolge van een diefstal betreft, hebben we reeds eerder gewezen.

Ons mannetje in de maan werd naar zijn eenzaam oord verbannen wegens diefstal van hout (Zwaben, Marken), kool (Noord-Friesland), schapen (Silt), of groenten (Holland). Prof. de Groot (Les fêtes annuelles à Emoui) verhaalt, dat men in Schaumburg-Lippe, een paartje in de maan ziet, waarvan het mannetje beschuldigd wordt op Zondag dorens en distels op het kerkpad te hebben gestrooid en het vrouwtje van het ergerlijk feit, dat zij op den dag des Heeren boter gekarnd heeft. Dezelfde bron vermeldt, dat een schrijver in de 12e eeuw (Alexander Necham) het volksgeloof omtrent het maan-mannetje vaststelt in een rijmpje in het Latijn. Vertaald luidt het :

Zie het boertje in de maan,
Gekromd onder zijn bundel gaan.
Zijn lot herinnert aan het feit,
Dat nooit gestolen goed gedijt !

Overigens is het vrij begrijpelijk, dat onze voorouders hun grijp-vingerige buurtgenooten bij voorkeur een verblijf op de maan toe-wenschten.

de R.

WALCHEREN.
MEISJES VOOR EEN POORTJE IN HET GEUCHT ZANDDIJK
BIJ VEERE.

CALLANTSOOG.

CALLANTSOOG.

KAN de toestand van ons vaderland vóór het ontstaan der Zuiderzee in haar tegenwoordigen omvang, slechts in grove trekken worden geschetst, en berust veel daarvan op gissingen, met de 14de eeuw begint een tijdperk, waarover we beter zijn ingelicht. En zoo weten we, dat omstreeks het jaar 1300 de lage landen aan de zee reeds in hoofdzaak hunne tegenwoordige gedaante hebben verkregen, met uitzondering dan van de talloze meren en plassen vooral in Hollands Noorderkwartier, die eerst eeuwen later zouden worden drooggelegd. En met nóg een belangrijke uitzondering. Want de noordelijke kustlijn van Holland's vasteland was totaal anders, zou nog eeuwen lang totaal anders blijven. Het meest noordelijk duindorp van het vasteland was Pethem bi der Zipe, wat westelijker dan 't tegenwoordige Petten gelegen. En vandaar liep de kustlijn eerst in zuidoostelijke richting tot een plaats ten noordoosten van Groet, om zich daarna in noordoostelijke richting om te buigen, en, een halven cirkel om Schagen en Barsingerhorn vormende, ten noorden van laatstgenoemd dorp verder de lijn te volgen, die de tegenwoordige West-Friesche kust vormt behalve ten westen van Medemblik, waar later veel land verloren is gegaan in den strijd tegen de zee.

Tusschen dat Pethem bi der Zipe en Texel lagen een viertal eilanden, den boog sluitende der nog bestaande Noord-Hollandsche en Friesche eilanden en in veel opzichten daarop gelijkende, het meest op Vlieland. Want evenals bij dit eiland nóg het geval is, waren zij slechts gedeeltelijk met duinen, en niet eens zeer hooge, bezet; de rest werd gevormd door zandplaten, met een vlak strand, waarover de zeevloedden bij westenwind vaak heen joegen om zich te storten in den er achter liggenden zee-inham, de Zijpe. Duinen van beteekenis waren slechts op het tweede eiland (van Petten af gerekend), het Oghe, en bij Huisduinen.

Op het Oghe lagen eenige dorpen, waarvan Callinghe het voornaamste was, en Sevenhuysen het andere. Om de Zijpe, wier wateren bij hooge vloedden de West-Friesche zeedijken ten zeerste bedreigden, minder gevaarlijk te maken, werd in 1388 op bevel van Graaf Albrecht een dijk gelegd van de duinen bij Petten tot die op 't Oghe, over de zandplaten en door de geulen heen, waardoor 't Oghe met het vasteland werd verbonden. Erg goed werd deze dijk echter niet onderhouden; wel werd hij langen tijd later ten behoeve van de indijking van de Zijpe, waarover men reeds lang doende was geweest, versterkt, maar toen in 1570 de Allerheiligenvloed kwam en geheel Callinghe, behalve zijn kerk, door de zee verzwolgen werd, was er weinig meer van over. Daarna werd de indijking der Zijpe opnieuw ter hand genomen, en in 1597 eindelijk was de gevaarlijke zeeboezem voor goed aan de zee ontrukkt.

De ten behoeve van deze inpoldering opnieuw herstelde dijk van Petten naar 't Oghe stooft langzamerhand aan, en een tamelijk breed maar niet zeer hoog duin heeft er zich in den loop der eeuwen gevormd.

Het gehucht Zevenhuizen, waarnaar de overgebleven bewoners van Callinghe de vlucht hadden genomen, groeide aan tot „Callantsoog” en rustige dagen braken voor 't Oghe aan, vooral nadat het voormalige eiland in 1610 door toedoen mede van Oldenbarneveld ook door een dijk met de

duinen bij Huisduinen werd verbonden, een dijk, die weldra aan de westzijde aanstooft en daarom zanddijk werd genoemd. Het Oghe maakte van dien tijd af deel uit van een — zij 't in het noorden smalle en niet zeer hooge — duinstrook van Huisduinen tot Petten, waar zij onderbroken wordt en de beroemde Hondbossche zeekering het geweld der golven weerstaat. Op *dit* punt, waar eertijds duinen zijn geweest, schijnt de duinvorming, die noordelijker niet achterwege bleef, alle hulp te weigeren.

In het bovenstaande vindt de bezoeker van het afgelegen dorpje de verklaring — tenminste gedeeltelijk — van den naam Callantsoog, van zijn lage duinen, en van de onaantrekkelijkheid der streek, de Zijpe,

die men door moet gaan om het dorp te bereiken. Immers, de Zijpe is niet drooggelegd om vruchtbare gronden te verkrijgen, maar zuiver en alleen omdat hij gevaarlijk was voor de omliggende streken. Deze landaanwinning bestaat nagenoeg geheel uit zandgrond. We vragen ons echter af, of kunstmest en bebossching niet iets aantrekkelijkers van de Zijpe kunnen maken.

Van het dorpje valt heel weinig te zeggen; ook zijn kerkje, dat in 1581 werd gebouwd ter vervanging van de in 1570 tijdens den hoogen vloed zwaar beschadigde oude kerk, en dat op ons plaatje duidelijk te zien is, geeft geen aanleiding tot uitvoerige mededeelingen. Vermelding slechts verdient het bord tegen den oostelijken wand, met het opschrift: Callantsoogh tot den Leeser, en dat een op rijn gebrachte geschiedenis van het dorp bevat. Omdat daarin verschillende bijzonderheden voorkomen, die we hierboven niet vermeldden, laten we ze hier volgen.

- Anno 1200 Een Eyland was ik eerst, omcingelt door de Zee
1300 Seer Volk- en Neeringh-rijk, mijn Scheepen van
[de Rhee
1510 Tot zes-en-dertigh stuks, alleen ter Haringh gingen,
Wijl Veelen voor de Wal de Versche Zeevis Vingen.
1553 Twee dorpen 't Oogh genaamt, zijn voor mijn
[tijd Ceweest.
1570 op Het Laetste door den Vloed vernielt, waarvan
aldehlyge [men leest
vloed. Dat neffens Kerk en School Drie Hondert Huysen
[stonden.
Mijn Dijk is eerst, Daarna die van de Zijp verslonden.
Maar Eendraght, met Gods Hulp, weerstondt het
[Zeegewelt,
1598 en Want als de Zijp met mij, sich hadde 't saam gesteldt
1612 Door Noord en Zuyderdijk, doe is tot *Sevenhuysen*
't Gehught daar ik nu sta, gedekt voor 't Water
[Bruysen.
1581 Het derde Dorp gesticht en dit kleijn Tempelwerk,
Maar tien voet Grooter dan het Choor van d' Oude
[Kerk,
Uyt d' overblijfsels van den selven op doen Bouwen.
1610 De zanddijk is hier na, om 't Water te weerhouwen
Uyt Staten last, ten deele, ook op mijn grond gelegd.
1581 't Is honderd sestich Jaer, dat ik wierd opgereght,
Schoon kleynder, Blijff ik Dogh het Oogh van
[Callens landen,
Sie verder dan gij denkt, mijn Duynen, Velden,
[Stranden,
1230 Begaaft met 't Hooghste Reght, door Floris,
[Hollands Graaf,
Afkomstigh uyt 't Geslacht, soo Edel, Oud als Braaff
Der *Brederodens*, die, voorheen, Vrij Heeren waren.
Ik Groey van nieuws weer op, Herboren uyt de
[Baaren....

Dan volgen nog eenige regels waarin op de vergankelijkheid aller dingen wordt gewezen:

Gaat nu en Leert uyt mij, Dat niets hier Seeker staat.

Wèl spreekt Callantsoog van die vergankelijkheid! Want het is een vrij nietig dorpje gebleven, na de slagen die het

oude Oogh hebben getroffen, en van dat „ik groey van nieuws weer op” is niet veel gekomen.

Als badplaats heeft het dorp ook niet veel toekomst: het strand met zijn vele paalhoofden is niet zeer aanlokkend, de duinen zijn er zooals we reeds zagen ook al niet erg mooi evenmin als het achterland. En wát voor Callantsoog een punt van aantrekking zou kunnen zijn, het Zwanewater, een vrij uitgestrekt langgerekt duinmeer ten zuiden van het dorp, waar een merkwaardige fauna en flora te bewonderen moet zijn, en dat vermoedelijk in zijn stille omgeving een zeldzamen indruk maakt — waarschijnlijk is dit meer een herinnering aan den tijd, toen de golven bij hooge vloed hier nog over Ooghe's vlakke stranden spoelden en op een enkele plaats in kommen achter den inmiddels zich vormenden duinwal het water bleef staan — dit Zwanewater is voor niet-ingewijden een verboden oord. Callantsoog's veldwachter zorgt wel dat ge het niet waagt dit duinmeer te naderen. Te vergeefs heeft onze fotograaf gepoogd onze lezers er een voorstelling van te geven, te vergeefs hebben wij getracht bij uitzondering te worden toegelaten. Men antwoordt ons niet eens....

Van verziendheid of liefde voor Callantsoog getuigt dit niet, om nog maar te zwijgen van beleefdheid. En het heeft slechts tengevolge, dat wij het dorp over één kam scheren met de rest van Noord-Hollands noordpunt (den Helder met Huisduinen dan uitgezonderd), die niets bezit dat de moeite van bezichtiging loont.

Arm Callantsoog, dat verhinderd wordt voordeel te trekken van het eenige merkwaardige, dat zijn omgeving rijk is....

A. L.

HOE DE DIEREN SPREKEN.

4) DOOR WILLIAM J. LONG.

Met toestemming van den schrijver vertaald door S. CILIA STOFFEL.

IK heb een makker die een kreet slaakt, welke voor gewone ooren heel veel van den mijnen heeft, en een troep terug kan roepen, zelfs als ze hem gezien en kwaad van hem ondervonden hebben. Meer dan eens heb ik in het bosch naast hem gestaan en herhaaldelijk een geweer afgeschoten, terwijl 'k bij elk schot een kraai doodde en den troep in wilde verwarring uiteenjoeg; maar nauwelijks begint hij kraaientaal te praten, of ze komen terug. Wat hij ze vertelt, dat ik niet zeg of niet zeggen kan, is iets, wat alleen de kraaien begrijpen.

Men neemt gewoonlijk aan dat ze op zoo'n roep afkomen, omdat ze er een kreet om hulp van een hunner eigen soortgenooten in hooren. Dit is ongetwijfeld dikwijls waar, want een kreet om hulp, vooral van een jong dier of een nesteling, is een roep, waar de meeste dieren, vogels ook, instinctmatig gehoor aan geven. En, vreemd genoeg, hoe kleiner hoe dapperder ze schijnen te zijn.

Een patrijzenmoeder is me meer dan eens in 't gezicht gevlogen of heeft me met haar vleugels geslagen, terwijl „felle” valken, uilen of adelaars niets deden dan op een veiligen afstand om mijn hoofd kringen, als ik in de buurt van hun jongen kwam. In de meeste gevallen echter geloof ik, dat vogels alleen maar op een noodkreet afkomen, omdat de opwindende van een dier alle dieren binnen 't gezicht of 't gehoor aansteekt, net als een menigte mannen- of vrouwen in opgewondenheid zal raken en naar een gezamenlijk middelpunt toesnellen, voordat ze weten, waar al die drukte toch om is.

Tot bevestiging van deze theorie, is het niet noodig als een jonge kraai in nood te roepen, om ons een heelen troep boven 't hoofd te halen. Het nagebootste *geha* van een oude kraai is net zoo goed, als men 't maar opgewonden genoeg doet. Of wel: elken zomerdag hooren wij op ons eigen erf het *piet-piet* van gaande of komende roodborsten. 1) Hetzelfde

geluid wordt door beide geslachten gemaakt, te allen tijde en overal; en toch, als we aandachtig luisteren, moeten we merken, dat er een oneindige verscheidenheid in klemtoon of klankbuiging of zelfs in 't geluid op zichzelf al is. De roep is helder, schallend, vroolijk, als de roodborsten pas in 't voorjaar aankomen; hij is gedempt, als ze zich verzamelen voor den najaarstrek; hij is slaperig of prikkelbaar, als ze met hun buikje vol bij 't nest staan, en buitengewoon zaakrijk, als ze de lucht inschieten; dat is het oogenblik, waarop we er het zekerst van kunnen zijn het te hooren.

Een roodborst uit zijn roep wel honderd keer per dag, in allerlei tonen, en de andere roodborsten, noch hun gevederde burens, schijnen er eenige aandacht aan te schenken; maar als een roode eekhoorn het nest komt plunderen en de roodborstmoeder hetzelfde *piet-piet* roept met een andere klankbuiging, wordt er oogenblikkelijk gehoor aan gegeven. Het sein van onraad verspreidt zich snel over bosch en veld; er ontstaat een rumoer en vogels van allerlei slag komen uit alle richtingen aanschieten; niet omdat ze gehoord hebben, dat Meeko weer aan 't vermoorden is van jonge roodborsten (tenminste, zoo komt het mij niet voor), maar omdat er wat opwindends aan de hand is, en ze daar noodzakelijk naar toe moeten, om er alles van te weten te komen, voordat ze weer rustig aan hun eigen bezigheden kunnen gaan.

Men kan zelf die aanstekelijkheid van opwindende op een merkwaardige manier vaststellen. Verstop u aan den zoom van het bosch of in een andere streek waar vogels zitten, 's morgens vroeg, liefst in 't seizoen, dat elk nest eieren of jongen bevat; druk twee vingers tegen de lippen en zuig uw adem krachtig er tusschen in, terwijl ge het piepende geluid zoo snel mogelijk herhaalt. Het geluid heeft een bijzonder opwindende eigenschap, zelfs voor menschelijke ooren (twee keer heb ik er mannen op zien afstormen), en vogels komen er op los als jongens op het sein van brand. Binnen een paar tellen kan men maken, dat ze uit alle vier windrichtingen van de vogelwereld komen aanstroomen, alle in de hevigste opgewondenheid en misschien alle klaar om een onschuldig nest tegen een slang of een kraai of een eekhoorn te beschermen. Omdat de uitwerking het meest electrisch is in het jaargetijde, dat de jongen het hulpeloost zijn, is men geneigd te denken, dat de roep door de moedervogels voor een noodkreet gehouden wordt. Het kan zijn, dat het zoo is; maar wees er niet te vast van overtuigd. De jongen zelf komen bijna even gretig op den roep af, als de nesteltijd gedaan is.

Ik heb dienzelfden opwindenden oproep op veel plaatsen in de wildernis of in de bewoonde wereld beproefd, en gewoonlijk, maar 't kwam niet altijd uit, met denzelfden uitslag alsof het een woord van de algemeene diertaal was. Eens zag ik in een afgelegen dal in 't noorden van Italië een jager met zijn geweer en vergat onmiddellijk mijn eigen bezigheid om me bij hem aan te sluiten en eens te ontdekken, wat hij van 't boschvolkje afwist. Hij was op vogels aan 't jagen om te eten. „Die vogels daar!” zei hij, terwijl hij naar een voorbijtrekkenden zwerm wees, dien ik niet herkende, maar

IN DE DUINEN BIJ CALLANTSOOG.

1) *Merula Migratoria*.

me bedroefd klein wild toescheen. Weldra hoorde ik, dat hij ze niet in de vlucht kon schieten, en 't geluk hem zoo tegen was, zooals hij zei, dat de duivel er stellig de hand in had. Hij was een vroolijke, gezellige leeglooper, en een pooslang trok ik achter hem aan, terwijl ik lachend toekeek, als hij behoedzame, maar vergeefsche pogingen deed om kleine vogeltjes te besluipen, die wild schenen te zijn geworden, doordat er zooveel op gejaagd was. In een opwelling van onnadenkende nieuwsgierigheid, en misschien ook om den vogelaar in een vreemd land eens te onderzoeken, noodigde ik den jager uit om zich met mij in een boschje te verstoppen, terwijl ik den roep gaf, waar ik in mijn eigen bosschen in Nieuw-Engeland, het geveerde volkje zoo dikwijls mee gelokt had. Op mijn roep dwarrelde er een zwerm van vogels voor den dag aan den zoom van 't struikgewas; het geweer van den Italiaan knalde, en toen ontdekte ik, dat de ellendeling leeuweriken schoot.

Sinds dien tijd heb ik menig onaangenaam oogenblik gehad, door de gedachte hoeveel lieflijke zangers misschien met hun leven voor die goddelooze proefneming hebben geboet, want mijn gezelschap was als een meesterlijk Nimrod uit de Nieuwe Wereld; en toen ik weigerde met de verontschuldiging, dat het ongeluk zou brengen, om hem den roep te leeren, hoorde ik er hem een beangstigend goede nabootsing van geven. Maar de proefneming scheen te bewijzen, dat de vogels overal spoedig de aanstekelijkheid van opgewondenheid ervaren; dat ze in veel gevallen aan een roep gehoor geven, eerder omdat die hun boosheid of nieuwsgierigheid prikkelt, dan omdat hij een bepaalde dagvaarding tot hulp overbrengt of een waarschuwing voor gevaar.

Wie zijn ooren open zet onder de viervoeters, hoort precies dezelfde geschiedenis; dat wil zeggen, sommige kreten hebben klaarblijkelijk een bepaalde betekenis, zooals het nadrukkelijke *ha* van een kraai, terwijl andere een wilde gemoedsbeweging overbrengen en ook verspreiden. Van alle beesten zijn de wolven misschien wel het scherpzinnigst, het verstandigst, en deze schijnen bepaalde kreten te hebben voor voedsel of hulp of jacht of verzamelen. En zulke kreten zijn strikt beperkt tot den stam, geloof ik, zooals de dialecten van de Indianen, want de kreet van een coyote is geheel verschillend van den kreet van een boschwolf, zelfs als ze beide dezelfde betekenis trachten over te brengen. Een vriend van mij, een uitstekend nabootser, die vele jaren in het Westen heeft doorgebracht, heeft meer dan twintig prairiewolven geschoten, nadat hij ze binnen zijn bereik had gebracht door 's winters den voedselkreet te slaken; maar ofschoon hij ook den voedselkreet van den boschwolf kent, heeft hij nooit een van deze grootere monsters door zijn nabootsing er van kunnen misleiden; evenmin heeft hij ooit opgemerkt dat een wolf van de ene soort op den voedsel- of jachtkreet van de andere afkwam.

Zooals de meeste wilde dieren, schuw of brutaal, komen de fijngevoelige wolven, maar veel behoedzamer dan de vogels, alle op bijna elken ongearticuleerden kreet af, die een opgewonden gemoedstoestand te kennen geeft; evenals onze hond, die gister nog een wolf was, onrustig wordt, wanneer we door onzen neus jammeren als een hondje in nood, of opvliegt, klaar om deur of raam uit te stuiven, wanneer er een wild *ki-ji* uit de verte losbarst. Het is inderdaad gemakkelijker een jongen van een brand te weren dan een hond van een oploop of van wat er maar aan de hand is; en hetzelfde geldt van hun wilde verwanten, ofschoon de

1) Prairiewolf, *canis latrans*.

omzichtigheid van de laatste hem doet wegschuilen op plaatsen, waar wij hun doen niet na kunnen gaan. De grootste opschudding, waar ik ooit getuige van was in een troep boschwolven, werd veroorzaakt door het klaaglijk gehuil van een gewonden wolf op een bevroren meer midden in den winter.

Het was een kreet, die geheel verschilde van iets, wat ik me tot op dat oogenblik herinnerde, en elken keer dat ze hem hoorden, renden de woeste beesten wild door elkaar, terwijl ze als bezetenen huilden. Daarna, toen het gewonde dier stil werd, kwamen ze nader en besnuffelden hem van alle kanten; waarna sommige op hun staart aandachtig naar hem gingen zitten kijken, terwijl andere op het ijs rondkrongen en met hun neuzen werkten als honden op zoek naar een verloren spoor.

Af en toe, als ik die geheimzinnige dieren in het Noorden bij me in de buurt heb gehad, heb ik hen trachten te roepen of tot een antwoord te verleiden, door een naar het mij voorkwam heel goede nabootsing van hun kreten te geven; maar zelden is een gehuil van me beantwoord. Integendeel die leelijkerds houden bijna altijd met hun gehuil op, zoodra ik maar wolventaal begin te spreken, alsof ze luisterden en zeiden: „Wat ter wereld is dat nu?” Dan komt de oude Tomah, de Indiaan, uit zijn deken en laat een gehuil hooren, dat precies als het mijne is, maar met iets er in, dat ik niet peilen of meester worden kan, en onmiddellijk komt uit de dik besneeuwde bosschen het wilde wolvenantwoord terug.

Zoo heb ik ook op veel verschillende plaatsen elanden gelokt, en het is mijn overtuiging, dat het al heel weinig verschil maakt, wat voor soort van gejang of gebrul of geloei men uit, aangezien het met al wat op den kreet van een eland lijkt zal lukken, als we maar 't ware gevoel in de stem weten te leggen. Na aandachtig naar vele lokkers te hebben geluisterd, bespeur ik dit verschil: dat de eene mensch onveranderlijk het wild behoedzaam, achterdochtig, vreesachtig maakt, het doet er niet toe hoe mooi hij ook roept; terwijl de ander op dezelfde

plek, met denzelfden lokker en naar allen schijn met denzelfden roep, het klaarspeelt om iets in zijn stem te leggen, iets oorspronkelijks, iets ontroerends, iets bij uitstek *dierlijks*, dat een mannetjesland haastig nader brengt om het te onderzoeken. Zoo geschiedt het, dat de slechtste roeper dien ik ooit gehoord heb — slechts in dien zin dat hij geen verstand, geen ondervinding, geen begrip van elandengewoonten had en een blatend, afschuwelijk gebrul uitstootte, in geen enkel opzicht te vergelijken met iets, dat een verstandig mensch ooit boven uit de lucht of onder uit de aarde gehoord heeft — toch het best er in slaagde om zijn wild in 't open veld te krijgen. Drie nachten achter elkaar hoorde 'k hem lokken in een streek, waar de elanden overschuw waren, doordat er te veel op hen gejaagd was, en waar mijn eigen nabootsing van de natuurlijke stem van 't beest maar amper antwoord uitlokte.

(Wordt vervolgd).

De Rots Bayard bij Anseremme.

Deze eigenaardig gevormde, geheel vrij staande rots, treft men aan temidden van een schilderachtige omgeving, langs den Maasoever bij Anseremme, op eenigen afstand van Dinant.

Zij wordt „Roche Bayard” geheeten, omdat volgens de legende, het vurige paard der vier Haymonskinderen, Bayard, ertegen opgeklauterd is en de indrukken van zijn hoeven boven achtergelaten heeft, evenals op de „Rosstrappfelsen” in het Harzgebirge.

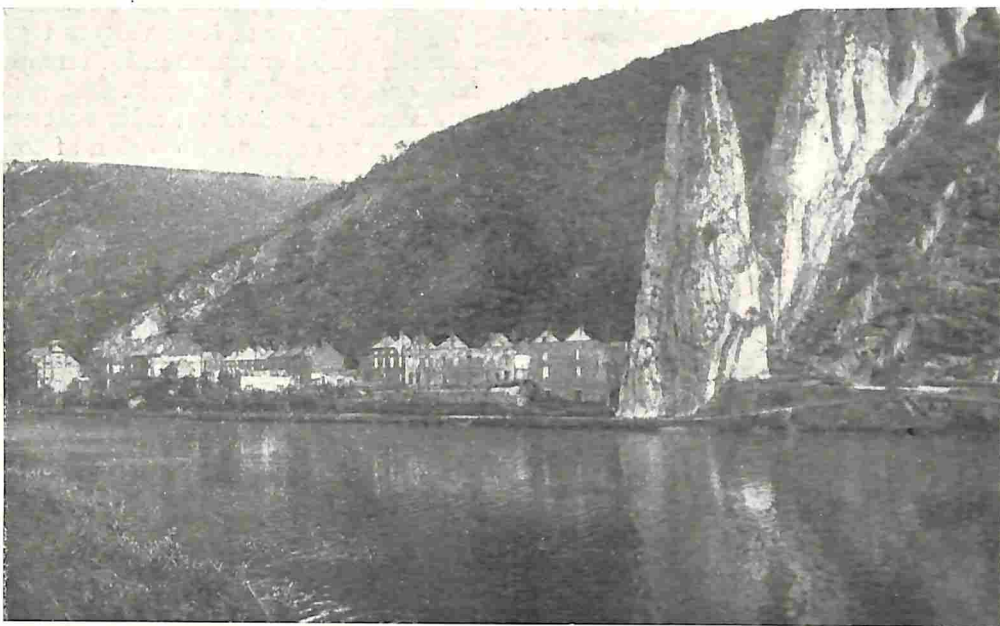

Foto H. R. Duintjer.

DE ROTS BAYARD AAN DE MAAS BIJ ANSEREMME.